

Dr. Ayşe ARAT

**KONUT SATIŞINDA
ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİLERDEN DOĞAN
SORUMLULUK**

onikilevha
EMLAK YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR CETVELİ	XXIII
GİRİŞ.....	1
§1. KONU VE SINIRLILIKLAR	1
I. KONU	1
II. SINIRLILIKLAR	2
GENEL BİLGİLER.....	5
§2. KONUT SATIŞI VE ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİLER	5
I. KONUT SATIŞI.....	5
A. Kavram	5
B. Hukuki Nitelik.....	7
1. Genel Olarak	7
2. Satış sözleşmesi, borç doğuran bir sözleşmedir.	9
3. Rızai bir sözleşmedir.	10
4. Tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir.	10
5. Ani edimli bir sözleşmedir.....	11
6. Temlik Borcu Doğuran Bir Sözleşmedir.	12
7. Sebebe bağlı (İlli) bir sözleşmedir.	12

C. Şekil.....	14
1. Şekil Kapsamı	14
a. Objektif Esaslı Noktalar	15
aa. Sözleşmenin Tarafları.....	15
bb. Sözleşmenin Konusu.....	17
cc. Satış Bedeli	17
b. Subjektif Esaslı Noktalar (Yan Noktalar).....	19
2. Şekle Uymamanın Sonuçları.....	20
a. Şekle Aykırılık Sebebiyle Geçersiz Olan Taşınmaz Satış Sözleşmesinden Doğan Diğer Sonuçlar.....	24
b. Tapusuz Taşınmazların Durumu.....	26
D. Muvazaa	28
1. Muvazaanın Türleri.....	29
2. Muvazaanın Hükümleri.....	30
3. Muvazaanın İleri Sürülmesi.....	33
a. Yazılı borç tanımısına dayanarak alacak hakkını kazanan kişinin durumu.....	35
b. Tapu Sicilindeki Kayda Güvenerek Aynı Hak Kazanılması.....	36
c. Dürüstlük Kuralına Aykırılık.....	37
4. Muvazaanın İspatı	37
5. Muvazaanın Mümkün Olmadığı İşlemler	38
6. Muvazaanın Benzer İşlemlerle Karşılaştırılması	39
a. Kanuna Karşı Hile İle Karşılaştırma.....	39
aa. Kanuna Karşı Hile	39
bb. Kanuna karşı Hilenin Muvazaadan Farkları ...	40
b. İnançlı İşlem ile Karşılaştırma.....	40
aa. İnançlı İşlem.....	40
bb. İnançlı İşlemin Muvazaadan Farkları	43
c. Namı Müstear ile Karşılaştırma	44
aa. Namı Müstear.....	44
bb. Namı Müstearın Muvazaadan Farkları	44

E. Taşınmaz Satışı İlişkisi Doğuran Sözleşmeler	45
1. Taşınmaz Satış Vaadi.....	46
a. Tanım ve Hukuki Nitelik.....	46
b. Şekil.....	47
c. Hüküm ve Sonuçları.....	48
2. Alım Sözleşmesi (İştira Sözleşmesi)	50
a. Tanım ve Hukuki Nitelik.....	50
b. Şekil.....	51
c. Hüküm ve Sonuçları.....	51
3. Geri Alım Sözleşmesi (Vefa Sözleşmesi).....	53
a. Tanım ve Hukuki Nitelik.....	53
b. Şekil.....	54
c. Hüküm ve Sonuçları.....	54
4. Ön Alım Sözleşmesi (Şufa Sözleşmesi)	55
a. Tanımı ve Hukuki Niteliği	55
b. Şekli.....	56
c. Hüküm ve Sonuçları.....	56
F. Taşınmaz Satışında Yarar ve Hasarın Geçişi.....	63
G. Taşınmaz Satışında Zapt.....	64
H. Taşınmaz Satışının Şarta Bağlı Yapılamaması.....	64
II. ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİ.....	65
A. Nisbilik İlkesi.....	65
B. Üç Köşeli ilişkiler.....	66

Birinci Bölüm
ARSA PAYI KARŞILIĞI İNŞAAT
SÖZLEŞMESİNDE VE ARSA SATIŞI
KARŞILIĞI GELİR PAYLAŞIMI
SÖZLEŞMESİNDE ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİLER

§3. ARSA PAYI KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMESİNDE ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİLER.....	71
I. Arsa Payı Karşılığı Kat Yapımı Sözleşmesi	71
A. Tanımı ve Hukuki Niteliği	71
B. Sözleşmenin Şekli	74
C. Sözleşmenin Şerhi	75
D. Çeşitleri	77
1. Sözleşmenin Arsanın Bir Kısımına İlişkin Payların Devri Suretiyle Kurulması.....	77
2. Sözleşmenin Arsanın Tamamına İlişkin Payların Devri Suretiyle Kurulması.....	78
3. Sözleşmenin İnşaatın Ulaştığı Aşamaya Göre Arsa Payları Devrinin Kısım Kısım Gerçekleştirilmesi Suretiyle Kurulması.....	79
4. Sözleşmenin Arsa Sahibinin Arsa Paylarının Satışını Vadetmesi ve Karşılığında Yüklenicinin de İnşaat Yapmayı Taahhüt Etmesi Suretiyle Kurulması	79
E. Hüküm ve Sonuçları.....	79
II. ARSA PAYI KARŞILIĞI İNŞAAT SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİLER	87
A. Üçüncü Kişinin Sözleşmeyi Arsa Sahibi İle Yapması (Arsa Sahibinin 3. Kişiyi Devri).....	88
1. Sözleşmenin Şekli	88
2. Sözleşmenin Üç Köşeli Etkisi	89
3. Üçüncü Kişinin Arsa Sahibiyle Yaptığı Sözleşme Bakımından Yüklenicinin Temerrüdünün Sonuçları ..	94

---

a. Genel Sonuçları	94
B. Üç Köşeli İlişkiden Doğan Sonuçlar	95
C. Üçüncü Kişinin Sözleşmeyi Yüklenici İle Yapması (Yüklenicinin 3. Kişiyeye Devri)	102
1. Üçüncü Kişiyeye ile Yüklenici Arasındaki Sözleşmenin Yapılış Biçimleri.....	102
a. Satış	102
aa. Şekli	102
bb. Hukuki Niteliği	102
b. Satış Vaadi.....	103
aa. Satış Vaadinin Geçerliliği	103
bb. Satış Vaadinin Tapuya Şerh Edilmesi	107
c. Adi Yazılı Şekilde Yapılan Satış (Alacağın Temliki).....	109
aa. Geçerliliği ve Hukuki Niteliği	109
bb. Hükümleri	113
d. Yüklenicinin Birden Fazla Kişiyeye Devrinin Sonuçları	115
e. Yüklenicinin Üçüncü Kişiyeye Devrinin Sonuçları	120
2. Üçüncü Kişinin Yüklenici ile Yaptığı Sözleşme Bakımından Yüklenicinin Temerrüdünün Sonuçları	130
a. Genel Olarak	130
b. Sözleşmeden Dönme.....	136
aa. Dönmenin Şartları.....	136
bb. Dönmenin Sonuçlarına İlişkin Teoriler	138
aaa. Klasik Dönme teorisi	139
bbb. Kanuni Borç İlişkisi Teorisi.....	139
ccc. Aynı Etkili Dönme Teorisi	139
ddd. Yeni Dönme Teorisi.....	140
c. Dönme Teorilerinin Arsa payı karşılığı İnşaat sözleşmesi bakımından Sonuçları ve Yargıtay'ın Yaklaşımı.....	140

3. Yüklenicinin Üçüncü Kişiyeye Devir Türleri ve Temerrüt Sebebiyle Bundan Doğan Sonuçlar	143
a. Genel Olarak	143
b. Arsa Sahibi Mülkiyeti Yükleniciye Geçirmişse ..	144
aa. Tapuda Devir (Satış) Yapılmasından Doğan Sonuçlar.....	144
aaa. Yargıtay Uygulaması	144
bbb. Değerlendirme.....	151
bb. Satış Vaadinden Doğan Sonuçlar	155
aaa. Yargıtay Uygulaması	155
bbb. Değerlendirme.....	157
cc. Adi Senetle Satıştan Doğan Sonuçlar	159
aaa. Yargıtay Uygulaması	159
bbb. Değerlendirme.....	162
c. Arsa sahibi Mülkiyeti Yükleniciye Geçirmemişse	164
d. Üçüncü Kişinin Bağımsız Bölüme Yaptığı Masraflar.....	166
e. Sözleşmenin Feshi	168
aa. Genel Olarak	168
bb. Feshin Sonuçları.....	174
cc. Değerlendirme.....	180
4. Temerrüdün Diğer Sonuçları Bakımından Üçüncü Kişinin Durumu.....	182
5. Diğer Sona Erme Hallerinin Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Üçüncü kişiler Bakımından Sonuçları	186

§4. ARSA SATIŞI KARŞILIĞI GELİR PAYLAŞIMI

SÖZLEŞMESİ .....

I. ARSA SATIŞI KARŞILIĞI GELİR PAYLAŞIMI SÖZLEŞMESİ KAVRAMI, HUKUKİ NİTELİĞİ, ÇEŞİTLERİ, ŞEKLİ, TAPUYA ŞERHEDİLMESİ	192
A. Kavram	192
B. Hukuki niteliği	194

C. Çeşitleri	198
1. Tipik (Basit) Arsa satışı karşılığı gelir paylaşımı sözleşmesi.....	198
2. Asgari Gelir Taahhüdü İçeren Arsa satışı karşılığı gelir paylaşımı sözleşmesi	198
3. Aynı paylaşım Öngören Arsa satışı karşılığı gelir paylaşımı sözleşmesi.....	198
4. Tapuda Pay Devri Öngören Arsa Satışı Karşılığı Gelir Paylaşımı Sözleşmesi	199
D. Şekil.....	199
E. Tapuya Şerh	201
II. Arsa Satışı Karşılığı Gelir Paylaşımı Sözleşmesinden Doğan Üç Köşeli İlişkide Üçüncü Kişinin (Alicının) Hakları.....	202
A. Genel Olarak	202
B. Sözleşmenin Arsa Sahibi ile Yapılması	202
C. Sözleşmenin Yüklenici ile Yapılması.....	206
D. Sözleşme ile Sorumluluğun Belirlenmesi.....	212

İkinci Bölüm

BAĞLI KREDİLERDEN VE GÜVEN SORUMLULUĞUNDAN DOĞAN ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİ

§5. Bağlı Kredilerden Doğan Üç Köşeli İlişkinin Üçüncü Kişiler Bakımından Sonuçları.....	217
I. Bağlı Kredi Kavramı, Unsurları, Hukuki Niteliği ve Kuruluşu	217
A. Genel Olarak	217
B. Kavram	219
1. A Tür İşlem (Köninsberger System).....	221
2. B Tür İşlem (Berliner System)	222

3. C Tür İşlem.....	222
C. Sözleşmenin Kuruluşu.....	222
D. Hukuki Niteliği	223
E. Unsurları	226
1. Konut Finansman Kredisinin Münhasıran Belirli Bir Konutun Satın Alınmasının Finansmanı İçin Verilmesi	226
2. Objektif Açıdan Ekonomik Birlik Oluşturma.....	228
3. Yargıtay'ın Konuya İlişkin Kararları ve Değerlendirme	231
F. Şekli.....	235
II. Üç Köşeli İlişki Bakımından Doğan Sonuçlar	236
A. Genel Olarak	236
B. Tüketicinin Kredi Verene Karşı İleri Sürebileceği Haklar	238
1. Def'ilerin İleri Sürülmesi	238
a. Def'ilerin İleri Sürülmesi Kavramı Ve Bu Konudaki Hukuki Düzenlemeler.....	238
b. Kredi Veren Sorumluluğunun Kapsamı (Def'inin Kapsamı)	243
c. Kredi Veren Sorumluluğunun Sınırı.....	246
2. İade Talebinin İleri Sürülmesi	249
C. Yargıtay Kararları ve Değerlendirme.....	251
D. Cayma Hakkı ve Dönme Hakkının Kullanılmasının Üç Köşeli İlişki Bakımından Sonuçları	253
1. Genel Olarak	253
2. Dönme Hakkının Kullanılmasının Üç Köşeli İlişki Bakımından Sonuçları	255
E. Satış Sözleşmesinin Sona Ermesinin Bağlı Kredi Bakımından Sonuçları	257
§6. GÜVEN SORUMLULUĞU	258
I. Kavram	258

II.	Sözleşme Öncesi Görüşmelerden Sorumluluk	259
III.	Güven Sorumluluğun Unsurları	261
IV.	Güven Sorumluluğunun Doğurduğu Hukuki Sonuç.....	264
V.	Sınırlılık	265
VI.	Alman Hukuku'nda Durum	265
VII.	İsviçre Hukuku'nda Durum	266
VIII.	Türk Hukukunda Durum	269
	A. Gazipaşa Kararı	270
	B. Gedavet Kararı.....	273
IX.	Konut Satışında Güven Sorumluluğundan Doğan Üç köşeli İlişki ve Bunun Sonuçları	277
X.	Tazminatın Kapsamı.....	280

Üçüncü Bölüm

AYIPTA VE ŞEKLE AYKIRILIKTA ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİLERDEN DOĞAN SORUMLULUK İLE ZAMANAŞIMI

§7.	KONUT SATIŞINDA AYIP SORUMLULUĞUNDAN DOĞAN ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİ.....	283
I.	Ayıp Sorumluluğu.....	283
	A. Genel Olarak	283
	B. Kavram	284
	1. Kullanım Amacı Bakımından Alıcının Satılarda Bulunmasını Beklediği Niteliklerin Bulunmaması (Lüzumlu Vasıfların Bulunmaması)	285
	2. Satıcı Tarafından Bildirilen Niteliklerin Bulunmaması (Zikir ve Vaad Edilen Vasıfların Bulunmaması)	285
	3. Satıcının Ayıptan Doğan Sorumluluğunun Hukuki Niteliği	286
	4. Ayıbın Türleri.....	287

C. TBK. 'na Göre Ayıptan Sorumluluğun Şartları.....	288
1. Satılanın Alıcıya Teslim Edilmiş Olması.....	288
2. Teslim Edilen Şeyin Ayıplı Olması.....	288
3. Ayıbın Önemli Olması.....	289
4. Ayıbın Gizli Olması.....	289
5. Ayıp Hasarın Geçtiği Anda Satılarda Var Olmalıdır.	290
6. Ayıptan Doğan Sorumluluğun Sözleşme İle Kaldırılmamış Olması.....	290
7. Gözden Geçirme ve Satıcıya Bildirme Külfetinin Yerine Getirilmiş Olması.....	291
a. Gözden Geçirme Külfeti.....	292
b. Bildirme Külfeti.....	292
8. TBK. 'na Göre Ayıptan Sorumluluğun Sonuçları (Alıcının Sahip Olduğu Seçimlik Haklar).....	294
a. Sözleşmeden Dönme Hakkı.....	295
b. Satış Parasının İndirilmesini Talep Hakkı.....	297
c. Satılanın Ayıpsız Benzeriyle Değiştirilmesini İsteme Hakkı.....	299
d. Satılanın Ücretsiz Onarılmasını İsteme Hakkı ...	301
D. TKHK.'na Göre Ayıptan Sorumluluğun Şartları.....	302
1. Teslim Edilen Satılanın Ayıplı Olması.....	303
2. Ayıbın Önemli olması.....	304
3. Ayıbın Gizli Olması.....	304
4. Sorumluluğun Sözleşme ile Kaldırılması.....	305
5. Gözden Geçirme ve Satıcıya Bildirme Külfeti.....	306
E. TKHK. 'na Göre Ayıptan Sorumluluğun Sonuçları (Tüketicinin Sahip Olduğu Seçimlik Haklar).....	307
1. Sözleşmeden Dönme.....	308
2. Bedel İndirimi.....	309
3. Ücretsiz Onarım.....	309
4. Ayıpsız Benzeriyle Değiştirilmesini İsteme.....	310

F. Ayıptan Sorumluluğa İlişkin Hükümlerin Genel Hükümlerle Yarışması	311
G. Taşınmaz Satışında Ayıba İlişkin Özel Hükümler.....	314
1. Genel olarak	314
2. Satıcının Ölçü Eksikliğinden Doğan Sorumluluğu....	315
II. Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi ile Üretilen Bağımsız Bölümü Satın Alan Alıcının Ayıptan Doğan Hakları.....	317
A. Yüklenicinin Ayıptan Sorumluluğu	318
1. Alıcının Yükleniciye Karşı Olan Talepleri.....	318
a. Alıcının Tüketici Olması Halinde Yüklenicinin Sorumluluğu	319
b. Borçlar Kanununa Tabi İşlemlerde Yüklenicinin Sorumluluğu	320
aa. Alıcının Gözden Geçirme külfeti	321
bb. Alıcının Bildirme Külfeti	322
2. Eksik ifa (iş)-ayıplı ifa ayırımı	325
3. Ölçü Eksikliği	332
4. Değerlendirme	337
5. Ayıplı İfa Halinde Genel Hükümlere Gidilebilmesi ..	339
B. Arsa Sahibinin Ayıptan Sorumluluğu.....	341
C. Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinde Ayıptan Doğan Alıcının Haklarının Üç Köşeli İlişki Olarak Görünümü	343
1. Alıcının Arsa Sahibinden Aldığı Bağımsız Bölümün Ayıbından Dolayı Borçlar Hukukuna Göre Sahip Olduğu Hakları Yükleniciye Karşı İleri Sürebilmesi	344
2. Alıcının Arsa Sahibinden Aldığı Bağımsız Bölümün Ayıbından Dolayı Tüketici Hukukuna Göre Sahip Olduğu Hakları Yükleniciye Karşı İleri Sürebilmesi	346

III. Arsa Satışı Karşılığı Gelir Paylaşımı Sözleşmesine Göre Ayıptan Sorumluluk.....	347
A. Tüketici Hukuku Açısından.....	348
1. Genel Olarak	348
2. Üç Köşeli İlişki Bakımından	349
a. Sözleşmenin Arsa Sahibi İle Yapılması Durumunda Üç Köşeli İlişki	349
b. Sözleşmenin Yüklenici İle Yapılması Durumunda Üç Köşeli İlişki	350
B. Borçlar Hukuku Bakımından.....	351
1. Genel Olarak	351
2. Üç Köşeli İlişki Bakımından	352
IV. Güven Sorumluluğunda Ayıptan Sorumluluk.....	354
V. Bağlı Kredilerde Ayıptan Sorumluluk	355
A. Ayıptan Doğan Seçimlik Hakların Kredi verene Karşı İleri Sürülmesi	356
B. Ayıptan Doğan Seçimlik Hakların Kredi verene Karşı İleri Sürülmesinin Sınırı	359
§8. ŞEKLE AYKIRILIK VE SONUÇLARI BAKIMINDAN ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİ.....	361
I. Şekle Aykırılık	361
A. Genel Olarak	361
B. Konut Satışında Şekle Aykırılık	362
II. Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesine Dayanan Konut Satışında Şekle Aykırılık	363
A. Şekle Aykırılığın İleri Sürülemeyeceğı Durumlar	364
B. Şekle Aykırılığın İleri Sürülemeyeceğı Durumların Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesi Bakımından Sonuçları	368
1. Arsa sahibi ile Yüklenici Arasındaki Sözleşme Bakımından	368

2. Yüklenici ile Alıcı Arasındaki Sözleşme Bakımından	369
3. Arsa Sahibi ile Alıcı Arasındaki Sözleşme Bakımından	371
C. Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmelerinde Üç Köşeli İlişkiler Bakımından Şekle Aykırılığın Sonuçları	371
III. Arsa Satışı Karşılığı Gelir Paylaşımı Sözleşmesinde Şekle Aykırılık	373
A. Genel Olarak	373
B. Üç Köşeli İlişki Bakımından	375
IV. Güven Sorumluluğunda Şekle Aykırılığın Etkisi.....	376
A. Güven Sorumluluğunda Şekle Aykırılık	376
B. Güven Sorumluluğunda Üç Köşeli İlişki Bakımından Şekle Aykırılık.....	378
V. Bağlı kredilerde Şekle Aykırılık.....	380
A. Konut Finansmanında Şekle Aykırılık	380
B. Konut Finansmanında Bağlı Kredilerden Doğan Üç Köşeli İlişkide Şekle Aykırılık.....	381
§9. KONUT SATIŞINDAN DOĞAN ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİLERDE ZAMANAŞIMI	386
I. Genel Olarak	386
II. Konut Satışında Ayıptan Doğan Zamanaşımı	386
A. Borçlar Kanununa Tabi Hallerde	386
B. TÜKETİCİ KANUNUNA TABİ HALLERDE	389
III. ÜÇ KÖŞELİ İLİŞKİ BAKIMINDAN	392
A. Arsa Payı Karşılığı İnşaat Sözleşmesinde Zamanaşımı	392
B. Arsa Satışı Karşılığı Gelir Paylaşımı sözleşmesi.....	395
C. Bağlı Kredilerde Zamanaşımı.....	395
D. Güven Sorumluluğunda Zamanaşımı	397
E. Şekle Aykırılıkta Zamanaşımı	397
KAYNAKÇA	399